

MINISTERIËLE COMMISSIE
VOOR DE INLICHTINGEN-
EN VEILIGHEIDSDIENSTEN
(MICIV)

Nr. 7708

Constituerende vergadering te houden
op vrijdag 22 oktober 1976 in het
Catshuis, 's morgens van 08.30 -
10.00 uur

A g e n d a

1. Taak van de MICIV
(zie bijgaande notitie bijlage 1)
2. Samenstelling van de MICIV
(zie bijgaande notitie bijlage 2)
3. Wijziging van de taak en de organisatie van de IDB
(zie bijgaande notitie bijlage 3)
4. Wettelijke regeling van de taak, de organisatie, de
werkwijze en de samenstelling van de inlichtingen-
en veiligheidsdiensten
(brief van de minister van Binnenlandse Zaken
dd. 6 oktober 1976 nr. Kab 14338; bijlage 4)

Verzendlijst

de minister-president	ex.nr. 1
de minister van Buitenlandse Zaken	ex.nr. 2
de minister van Justitie	ex.nr. 3
de minister van Binnenlandse Zaken	ex.nr. 4
de minister van Defensie	ex.nr. 5
de minister van Economische Zaken	ex.nr. 6
de coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten	ex.nr. 7
Mr. J.P.M.H. Merckelbach (secretaris)	ex.nr. 8

9 oktober 1976

Type: AG

Coll: AG/Me

Zeer GeheimBijlage 1
bij agenda MICIV
van 22 oktober 1976
nr. 7708

Voorstel inzake de taak van de Ministeriële commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

1. De Commissie wordt belast met het bepalen van het algemeen beleid betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten alsmede de coördinatie van de diensten.
2. De Commissie zal in het algemeen tot taak hebben de goede samenwerking van de diensten te bevorderen en te waarborgen. Zij zal daartoe o.m. de volgende aangelegenheden, die op meer dan één dienst betrekking hebben, behandelen:
 - a. de onderlinge taakafbakening en het beslechten van geschillen, voorzover daarover in het CVIN geen overeenstemming kan worden bereikt;
 - b. het periodiek vaststellen van algemene richtlijnen waaraan de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zich dienen te houden, zoals:
 1. het basis-inlichtingenplan als leidraad voor de informatie verwervende activiteit van de diensten;
 2. richtlijnen inzake veiligheidsaangelegenheden met het oogmerk dat alle diensten bij het doen van veiligheids- en antecedentenonderzoeken gelijke normen aanleggen en dat die blijven aangepast aan de ontwikkelingen in de samenleving.
3. De Commissie zal als de minister van Binnenlandse Zaken dit nodig oordeelt ad hoc bijeenkomen wanneer zich ten aanzien van de BVD zaken voordoen die zich lenen voor een coördinatie op ministerieel niveau.
4. De Commissie zal verder in tijden van internationale spanning en crises, voorzover die geen betrekking hebben op een confrontatie van de NAVO met de Warschau Pact-landen, kunnen fungeren als eerste directe afnemer van de in het CVIN opgestelde beoordeling van de toestand.

*Coördinator Coördineert alleen de werking van de KOB's
In KOB's ook het beleid.
Daarvoor kan overzake van de Commissie.*

19 oktober 1976

Voorstel inzake de samenstelling van de MICIV en enige
procedureregels

1. In overeenstemming met de conclusie van de ministerraad van 17 september 1976 - punt 15c -, zullen de volgende bewindslieden lid zijn van de MICIV: de minister-president (voorzitter) en de ministers van Buitenlandse Zaken, van Justitie, van Binnenlandse Zaken en van Defensie. Thans stel ik voor de minister van Economische Zaken ad hoc uit te nodigen de vergaderingen bij te wonen, met name wanneer het basis-inlichtingenplan aan de orde komt.

2. Als vaste ambtelijke deelnemers aan het overleg in de MICIV stel ik voor de volgende functionarissen aan te wijzen:

- de coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
- de hoofden van de drie militaire inlichtingendiensten
- ~~desgewenst~~ een ambtenaar, aan te wijzen door de minister van Defensie
- het hoofd van de BVD
- het hoofd van de IDB
- een ambtenaar, aan te wijzen door de minister van Buitenlandse Zaken
- een ambtenaar, aan te wijzen door de minister van Justitie
- een secretaris, aan te wijzen door de minister-president.

3. De ambtelijke voorbereiding van de vergaderingen van de MICIV zou mijns inziens kunnen geschieden door het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland, voor deze gelegenheden aan te vullen met de onder 2 genoemde functionarissen die geen lid van dit Comité zijn.

4. De MICIV ware bijeen te roepen door de minister-president al dan niet op verzoek van een van de leden of van de coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. In bepaalde gevallen, ik denk daarbij met name aan het beslechten van competentiegeschillen tussen de diensten, zou de MICIV in beperkte samenstelling moeten vergaderen. In dat geval zouden naast de leden alleen de coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten en de secretaris het overleg moeten bijwonen.

5. De distributie van alle stukken zou dienen te geschieden vanuit een centraal punt, het ministerie van Algemene Zaken.

*min. v. Justitie.
bij besluit der bepaling op
of min. v. v. v.
in raad van Justitie
e rechts des e.l.m.m.
te bevestig bij o.p.
weging van de belang.
le kader van de
v. v. v. v. v. v. v. v. v. v.
in het afb. v. v. v. v. v.
in helder form. v. v. v. v. v.
omdat dat dit v. v. v.
v. v. v. v. v. v. v. v. v. v.
v. v. v. v. v. v. v. v. v. v.*

min. v. Justitie

12ms
de distributie bevestigde londen -
2e punt in et raad slouweant
kommen
dit punt bevestigd?

Voorstel tot wijziging van de taak en de organisatie van de IDB, tevens bedoeld als eerste richtlijn voor de verwerving om van daaruit de reorganisatie te kunnen aanvangen.

Aanleiding

Het naar het functioneren van de IDB ingestelde onderzoek komt tot de conclusie dat, ondanks de professionele aanpak, de verkregen resultaten niet hebben voldaan aan de daarover in 1970 gekoesterde verwachtingen.

Een van de voornaamste redenen daarvoor is ongetwijfeld de te enge afbakening van de aan de IDB opgedragen taak, waarbij als eerste prioriteit wordt gesteld gegevens te verzamelen over het Warschau Pakt door penetratie achter het IJzeren Gordijn.

De ervaring heeft daarbij geleerd - en dat geldt, te oordelen naar het onderzoek, niet alleen voor de IDB maar voor alle westerse offensieve inlichtingendiensten - dat dit een zeer moeilijke opgave is, die door de toenemende veiligheidsmaatregelen in die landen ook nog steeds moeilijker wordt.

Penetratie door middel van veld- en andere incidentele waarnemers achter het IJzeren Gordijn levert wel gegevens op in het tactische/detail-vlak die van waarde zijn als studie- en ruilmateriaal voor enkele afnemers (m.n. de militaire diensten), maar geen bijdragen van belang voor een nationale standpuntbepaling of met betrekking tot de "intenties" van het Warschau Pakt.

In vele landen zijn deze operaties dan ook gestaakt of drastisch beperkt omdat de hoge kosten en risico's niet opwegen tegen de behaalde resultaten. Zo zal ook de IDB-inspanning op dat terrein kunnen worden beperkt.

Het verkrijgen van goed geplaatste buitenlandse informanten in die landen, zoals bijvoorbeeld potentiële overlopers, van wie deze gegevens wel zouden kunnen worden verkregen, biedt eveneens weinig perspectief. Over het algemeen kan worden gesteld dat:

- 1^e - de resultaten van de verwerving niet opwegen tegen de niet onaanzienlijke risico's die bij het verwerven achter het IJ.G. worden gelopen;
- 2^e - de inspanning niet evenwichtig over de behoefte van de afnemers aan militaire, politiek/economische en technisch/wetenschappelijke gegevens is verdeeld;
- 3^e - thans evenmin de inspanning evenwichtig is verdeeld over de directe nationale behoefte en die in het kader van het NAVO-bondgenootschap.

Voorstel wijziging

Om de huidige toestand te verbeteren zal de verwerving niet langer beperkt kunnen blijven tot hoofdzakelijk het Warschau Pakt, maar worden uitgebreid tot die gebieden en landen waar in overleg met de afnemers (departementen) voor Nederland waardevolle gegevens kunnen worden verkregen.

Te oordelen naar de huidige mogelijkheden alsook om een betere verdeling over de afnemers te kunnen bewerkstelligen, zal het accent bij het verwerven moeten komen te liggen op maritiem, technisch/wetenschappelijk en politiek/economisch gebied. De daarvoor benodigde capaciteit zal komen uit een herwaardering van niet verantwoorde clandestiene operaties in het vlak van de veld- en andere incidentele waarneming achter het IJ.G.

De ongerichte clandestiene informatieverwerving met betrekking tot de land- en luchtmachtkrachten achter het IJ.G. zal worden gestaakt en vervangen door waar mogelijk gerichte operaties.

*Wit zenden
IDB postgegevens*
Om in het kader van de gerichte informatieverwerving in andere dan de Warschau Pakt-landen ten behoeve van hoofdzakelijk de ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken te kunnen voorzien, zullen behalve eigen bronnen en informanten in overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken in selecte gevallen medewerkers van de dienst kunnen worden uitgezonden. Hiertoe zullen nog nadere afspraken worden gemaakt met het ministerie van Buitenlandse Zaken.

*keien op Plann.
reuningszaken*
Teneinde de verwerving evenwichtiger te kunnen verdelen over de nationale afnemers en afnemers in NAVO-verband, zal de prioriteitstelling bij het verwerven moeten geschieden op basis van een met alle belanghebbenden in het CVIN nog te ontwerpen inlichtingenplan. Aan de hand van daarin aangegeven prioriteiten en met een daarbij verstrekt inzicht in de mogelijkheden van realisering en consequenties, zal de Ministeriële Commissie algemene richtlijnen kunnen opstellen voor de IDB.

Wit zenden
Ook voor wat betreft het verwerken van gegevens zal de taak van de IDB worden gewijzigd. Het onderzoek heeft namelijk uitgewezen dat alle afnemers en diensten van mening zijn dat eën zekere operationele bewerking van het eigen produkt door de IDB, d.i. kritische waarneming en toetsing van de informatie, noodzakelijk is. Ook ruw materiaal dient te worden getoetst door deskundigen en zo mogelijk van commentaar te worden voorzien, een proces dat overigens ook onmisbaar is voor een goede leiding aan het agenten/bronnen-werk.

Alle afnemers en diensten zijn het er verder over eens dat die facetten van de verwerking van gegevens die thans nog niet goed geschieden, bij de IDB moeten worden ondergebracht.

Ook is bij meerdere afnemers de behoefte gebleken aan een klein bureau dat op ad hoc basis kan voorzien in de coördinatie van het inlichtingenprodukt zoals dat bij de afnemers en diensten wordt samengesteld. Zo heeft het Comité Verenigde Chefs van Staven haar behoefte kenbaar gemaakt aan meer doelgerichte, aan het militaire beeld gerelateerde, informatie op het specifieke terrein van politiek, economie en wetenschappen en meent dat in deze behoefte zou kunnen worden voorzien door een bureau op nationaal niveau dat de ontvangen informatie van de diverse departementen bundelt. De geïnteresseerde inlichtingendiensten zijn bereid door plaatsing van één of meerdere vertegenwoordigers in dit bureau aan de behoeftevoorziening bij te dragen en ook het ministerie van Buitenlandse Zaken is bereid hieraan haar medewerking te geven.

De totale personeelsbezetting voor de verwerkende taken bij de IDB kan beperkt blijven omdat de drie hierboven genoemde facetten van verwerking als een geheel gezien kunnen worden.

*Wanneer u zelfverwijzing
schijnt te missen.*

*→ Prioriteiten idb
Max. stand de IDB hier, te geven
Bij Ambassade. om orde te maken*

Om het IDB-product te verbeteren en om te kunnen voorzien in nog bestaande lacunes in de verwerking van gegevens en inlichtingen zal het verbod met betrekking tot het verwerken van zelf verworven gegevens voor de IDB worden opgeheven (zulks in afwijking van het gestelde in de nota van toelichting bij het Kb. met betrekking tot de inlichtingen- en veiligheidsdiensten).

De informatieverwerking waarmee de IDB in het bijzonder wordt belast is behalve operationele bewerking van de verkregen gegevens:

- systematiseren en analyseren van de radio-inlichtingen van niet-militaire aard;
- economische en wetenschappelijk/technische informatie over het Sovjetblok (als complement van de SBP- en militaire verwerking); *+ markten? + politieke/ekonomisch?*
- coördinatiebureau ten behoeve van alle geïnteresseerden waarin uit van de verwerkers elders verkregen gegevens ad hoc overzichten kunnen worden samengesteld.

*Ad hoc
opdrachten*

Als leidraad bij de verwerking zal gelden dat

- dit in overleg en in samenwerking met de afnemers geschiedt;
- de ministeriële verantwoordelijkheid voor een deelfacet onverminderd van kracht blijft;
- de verwerking op de departementen, bij de militaire diensten en het SBP ongewijzigd blijft en de verwerking bij de IDB daarvan geen duplicatie wordt doch aanvulling daarop door wie daaraan behoefte heeft.

Indien u met deze wijziging in de taak van de IDB in grote lijnen akkoord kunt gaan, dan zal met de uitvoering ervan worden aangevangen. Dit zal in de overtuiging dat de IDB alleen goed zal kunnen functioneren bij goede samenwerking in nauw overleg met de afnemers en diensten geschieden.

Bureau IDB → BND - CIA - M.I.6.

*Conform in de meeste landen.
afhankelijk van Coordinator - Engeland
af Afkastingen Dienst. Duitsland - Amerika - Denemark. Zweden.*

*Ad hoc. Studie op opdrachten in landen samenwerking met Colms Leden.
Het blijven feitelijke feitelijke.*

*jeen bevoegd
partij studie
omstandende inlichting
aanvulling*

*Studie verdwijnen in de pralle bak.
waarom filosofieren.*

*In Nederland leeft een beperkte invloed. Door ons constitutionele systeem
worden we niet van ons een grote conceptie*

19 oktober 1976 die ziekt uit als een overname de centraal
johann eerde politieke dephwijze.

*Als een macht's centrum ontbreekt en de werkelijke (bescheiden)
macht's uitdaging ziekt de overname van de macht is er ook geen behoefte.
aan omvattende inlichtingen tenzij er een concrete problemenstelling
voordakt.*

Enkele opmerkingen van Algemene Zaken betreffende
de nieuwe redactie

1. Op een of andere wijze moet de Ministeriële Commissie zijn terug te vinden in de wet.
Als dit niet rechtstreeks kan, dan bijv. in de taak van de coördinator in de trend van:
"Er is een coördinator die namens alle betrokken ministers gezamenlijk belast is met het toezicht op het algemeen beleid betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, alsmede met de coördinatie van de werkzaamheden van de diensten".

In art. 1.3. zou ik de coördinator genoemd willen hebben. De inlichtingen- en veiligheidsdiensten verlenen de coördinator en elkaar enz.

Dat stond wel in het KB van 1949 en aangezien de coördinator alleen werkt is het art. 11.5 te beperkt. De coördinator weet niet altijd wat hij moet vragen.

Op de vergadering is beslist dat inderdaad voor de coördinator ook de algemene bepalingen (welke die ook zijn) gelden.

Uit de voorstukken zult u zien dat in het verleden uitgebreid gestoeid is over de Commissie, het beleid en algemeen beleid.

Het is geen geheim dat de BVD daar nooit voostander van is geweest. Ook mijn voorganger was dat niet direct. Er is echter veel veranderd en er zijn bepaalde facetten die wel gecoördineerd moeten worden door de bewindslieden en die kunnen dat alleen wanneer zij van tijd tot tijd met de materie worden geconfronteerd hetzij door rapportage, hetzij door een gedachtenwisseling met elkaar aan de hand van een door het CVIN geproduceerd stuk. De taakomschrijving maakt duidelijk dat de ministeriële verantwoordelijkheid niet of nauwelijks wordt aangetast. Eerder zou er sprake zijn van een aantasting van het door hoofden van dienst gevoerde beleid, doch dat is onder- vangen door het Comité Verenigde Inlichtingendiensten als voorportaal aan te wijzen. In zekere zin blijft de Commissie echter een stok achter de deur.

In het gehele proces speelt het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten een belangrijke rol en ik vraag mij af of dat in de wet geen gestalte moet krijgen. In het KB van 1972 staat het slechts in de toelichting.